

กสม. ๒

รายงานผลการตรวจสอบ

การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๗

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๒๐/๒๕๖๗

เรื่อง สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย อันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิผู้ต้องขัง กรณีร้องเรียนว่า
เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางระยองทำร้ายร่างกายผู้ต้องขัง

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางระยอง

๑. ความเป็นมา

๑.๑ ผู้ร้องร้องเรียนทางไปรษณีย์ ลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่า ถูกผู้ถูกร้องทำร้ายร่างกายด้วยการใช้ไม้ตีและใช้น้ำร้อนลวกขาทั้ง ๒ ข้าง จนได้รับบาดเจ็บ เหตุเกิด เมื่อวันที่ ๑๙ และวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ต่อมาผู้ร้องแจ้งแพทย์ของโรงพยาบาลระยองว่า ผู้ถูกร้อง ทำร้ายร่างกาย เมื่อผู้ถูกร้องทราบจึงใช้กุญแจล็อกข้อมือและข้อเท้า และใช้ไม้ตีผู้ร้องต่อเนื่องหลายวัน จากนั้นเมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ขณะที่ผู้ร้องพยายามแจ้งเหตุการณ์ที่ผู้ถูกร้องทำร้ายร่างกายให้ บิดาและมารดาทราบในระหว่างการเยี่ยมญาติทางไกลผ่านจอภาพ ผู้ถูกร้องได้ตัดสัญญาณหลังจาก การพูดคุยเพียง ๓ นาที ซึ่งขัดกับระเบียบที่เกี่ยวข้อง และต่อมาเมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๖๕ ผู้ถูกร้องสั่งให้ ผู้ร้องก้มตัวบนพื้นซีเมนต์เป็นเวลากว่าครึ่งชั่วโมงโดยไม่ให้หยุดพักทั้งที่ผู้ร้องไม่ได้กระทำความผิด เป็น เหตุให้กระดูกสันหลังของผู้ร้องคดและเสื่อม จึงขอให้ตรวจสอบ

๑.๒ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีตามประเด็นการร้องเรียน ไม่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินตามมาตรา ๒๓๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งบัญญัติว่า หากเป็นกรณีที่เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน ให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน ส่งเรื่องให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจ จึงมีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ผผ ๑๐๐๑/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๖ ส่งเรื่องมายังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีตามเรื่องร้องเรียน มีประเด็นเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย อันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิผู้ต้องขัง จึงรับไว้ตรวจสอบ ตามคำร้องที่ ๑๒๓/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๖

๒. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพิจารณาจากการชี้แจงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน ดังต่อไปนี้

๒.๑ รายการเอกสาร พยานหลักฐานจากการตรวจสอบ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ หนังสือร้องเรียนของผู้ร้อง ลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๖

๒.๑.๒ หนังสือเรียนจำกลางระยอง ลับ (ไม่ระบุเลข) ลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๖ เรื่อง รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีผู้ร้องเรียนว่าถูกเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ เรือนจำกลางระยอง ใช้กำลังทำร้ายร่างกายหลายครั้งและปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๓ บันทึกการให้ถ้อยคำของ [REDACTED] รักษาการผู้อำนวยการโรงพยาบาลบ้านค่าย ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๖

๒.๑.๔ บันทึกการให้ถ้อยคำของผู้ร้องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๖

๒.๑.๕ บันทึกการให้ถ้อยคำของ [REDACTED] พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ ประจำสถานพยาบาลเรือนจำกลางระยอง ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๖

๒.๑.๖ บันทึกการให้ถ้อยคำทางโทรศัพท์ของ [REDACTED] ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๖

๒.๑.๗ หนังสือโรงพยาบาลระยอง ที่ รย ๐๐๓๓.๑๐๑.๖/๑๘๕๑๘ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๘ บันทึกการให้ถ้อยคำทางโทรศัพท์ของบิดาผู้ร้องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ลงวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๖

๒.๑.๙ บันทึกการให้ถ้อยคำของพยานบุคคลต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ (ไม่ประสงค์ให้ระบุวันที่)

๒.๒ ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบ

๒.๒.๑ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง

ปรากฏตามความเป็นมา ในข้อ ๑.๑ ของรายงานนี้ และผู้ร้องให้ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมตามเอกสารข้อ ๒.๑.๔ สรุปว่า

๑) ณ วันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๖ ผู้ร้องเป็นผู้ต้องขังเด็ดขาดในคดีเกี่ยวกับ ยาเสพติด โดยศาลจังหวัดสมุทรปราการพิพากษาให้จำคุกตลอดชีวิต และเรือนจำกลางระยองรับตัวมาจากเรือนจำกลางสมุทรปราการตั้งแต่วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

๒) หลังจากผู้ร้องย้ายมาคุมขังที่เรือนจำกลางระยองแล้ว ผู้ร้องมีอาการขาทั้งสองข้างอ่อนแรง เดินไม่ได้ จึงเขียนจดหมายถึงมารดาเพื่อขออาหารเสริมสำหรับบำรุงกล้ามเนื้อขา โดยในจดหมายระบุชื่อเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางระยองที่จะให้มารดานำอาหารเสริมมาฝากไว้ ทำให้ผู้ร้องถูกสอบสวนทางวินัยในความผิดฐานกล่าวพาดพิงเจ้าหน้าที่และถูกย้ายไปอยู่แดนความมั่นคงสูง และเมื่อประมาณเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๒ (จำวันที่แน่นอนไม่ได้) ผู้ถูกร้องได้ทำร้ายร่างกายผู้ร้องโดยใช้ไม้หวายตีที่ขาและข้อเท้าของผู้ร้องหลายครั้งเพื่อทดสอบว่าผู้ร้องมีความรู้สึกบริเวณขาหรือไม่ จากนั้นอีกประมาณ ๒ วัน ผู้ถูกร้องได้เรียกผู้ร้องมาพบ สั่งให้นอนคว่ำ และตีที่ขาของผู้ร้องทั้งสองข้างจนเป็นแผล แล้วเทน้ำร้อนใส่ถ้วยสแตนเลสมาวางไว้ที่บริเวณน่องและราดขาของผู้ร้อง ต่อมาเมื่อประมาณเดือนสิงหาคม ๒๕๖๒ (จำวันที่แน่นอนไม่ได้) ผู้ร้องได้ไปพบแพทย์โรงพยาบาลระยอง และแจ้งว่าผู้ถูกร้องทำร้ายร่างกายและแสดงบาดแผลพุพองที่เป็นตุ่มหนองและมีน้ำเหลืองให้แพทย์ดู

๓) เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ขณะที่ผู้ร้องพูดคุยกับบิดามารดา ขณะเยี่ยมญาติได้ไม่ถึง ๓ นาที ผู้ถูกร้องได้ตัดสัญญาณการเยี่ยมญาติผ่านจอภาพ จากเหตุผู้ร้องแจ้งบิดามารดาว่าผู้ถูกร้องทำร้ายร่างกายและให้บิดามารดาเป็นผู้ร้องเรียนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแทนผู้ร้อง

๔) ผู้ร้องมีอาการขาอ่อนแรงตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ รักษาหายเมื่อปี ๒๕๖๑ และกลับมาเป็นอีกครั้งตั้งแต่ปี ๒๕๖๒ จนถึงปัจจุบัน (วันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๖) นอกจากนี้ ผู้ร้องได้รับการรักษาโรคปวดหลังมาโดยตลอด และทราบจากการเอกซเรย์ของโรงพยาบาลบ้านค่ายและโรงพยาบาลระยองว่าเป็นโรคกระดูกสันหลังคด ตั้งแต่ปี ๒๕๖๕ ซึ่งผู้ร้องคาดว่าเกิดจากการที่ผู้ถูกร้องสั่งให้กลิ้งตัวบนพื้นซีเมนต์เมื่อปี ๒๕๖๕

๒.๒.๒ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ถูกร้อง

๑) ตั้งแต่ผู้ร้องถูกย้ายมาคุมขังที่เรือนจำกลางระยอง ผู้ร้องถูกลงโทษทางวินัยโดยตัดการเยี่ยมหรือติดต่อเป็นเวลา ๓ เดือน เนื่องจากกระทำผิดระเบียบวินัยของเรือนจำกลางสมุทรปราการและเรือนจำกลางระยอง รวม ๖ ครั้ง ได้แก่

๑.๑) คำสั่งเรือนจำกลางสมุทรปราการ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ความผิดฐานนำสิ่งของต้องห้าม (เมทแอมเฟตามีน) เข้าเรือนจำ เมื่อครั้งถูกคุมขังที่เรือนจำกลางสมุทรปราการ

๑.๒) คำสั่งเรือนจำกลางระยอง ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๒ กรณีพบข้อความในจดหมายที่พาดพิงเจ้าหน้าที่ไปในทางเสียหาย จึงสกัดกั้นไว้

๑.๓) คำสั่งเรือนจำกลางระยอง ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๖๓ กรณี
ไม่ยอมออกกำลังกายทำบริหาร แสดงอาการไม่พอใจ และพูดจาขึ้นเสียงต่อเจ้าหน้าที่

๑.๔) คำสั่งเรือนจำกลางระยอง ลงวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๓ กรณี
นอนหลับไม่ปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวันตามมาตรการควบคุมความมั่นคงสูงสุด

๑.๕) คำสั่งเรือนจำกลางระยอง ลงวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๔ กรณี
ก่อความไม่สงบเรียบร้อยภายในเรือนจำ

๑.๖) คำสั่งเรือนจำกลางระยอง ลงวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๖ กรณี
ส่งออกหนังสือภายนอกโดยไม่ปฏิบัติตามมาตรการของเรือนจำ

๒) เรือนจำกลางระยองได้ตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง
ตามที่ผู้ร้องร้องเรียนแล้วเห็นว่า พยาบาลเรือนจำกลางระยองเคยตรวจร่างกายผู้ร้องเมื่อแรกจับตัว
ประเมินอาการเบื้องต้นด้วยการให้ยกขาทั้ง ๒ ข้าง และใช้เข็มแทงที่บริเวณเท้าและน่อง ปรากฏว่า
ผู้ร้องมีความรู้สึกแต่ไม่มีอาการเจ็บ สาเหตุน่าจะมาจากอาการที่ขาชาและอ่อนแรง โดยในการตรวจจับตัว
ผู้ร้องเข้าเรือนจำได้ดำเนินการตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

๓) ประเด็นที่ผู้ร้องร้องเรียนว่า เมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้อง
ทำร้ายร่างกาย จนเป็นเหตุให้ข้อเท้ามีแผลฟกช้ำเกือบเป็นแผลแตก และเมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒
ผู้ถูกร้องไข้ไม่ดีและเท้าร้อนร้าว จากการตรวจสอบข้อมูลพบว่า ผู้ร้องเคยเข้าพบจิตแพทย์ของ
โรงพยาบาลระยองที่เข้ามาตรวจสอบสุขภาพผู้ต้องขังภายในเรือนจำ ซึ่งแพทย์มีความเห็นว่า ผู้ร้องมีอาการ
ขาอ่อนแรงโดยไม่ทราบสาเหตุหรือขาอ่อนแรงแบบ conversion disorder ซึ่งเป็นโรคที่ร่างกายสูญเสีย
หรือมีการเปลี่ยนแปลงในการทำงาน ส่วนที่อยู่ใต้การควบคุมของจิตใจ ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการ
รับรู้ความรู้สึก ซึ่งมีสาเหตุมาจากปัจจัยด้านจิตใจ ต่อมาวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๒ ผู้ร้องได้เข้ารับการ
รักษาตัวที่โรงพยาบาลระยองตามนัด โดยแพทย์ได้เอกซเรย์ขาทั้งสองข้างพบว่าปกติ จึงเห็นว่า การที่
ผู้ร้องกล่าวอ้างว่ามีการทำร้ายร่างกายจนมีบาดแผลฉกรรจ์หรือแผลฟกช้ำตามร่างกายหรือผิวหนังนั้น
ไม่ตรงกับประวัติการรักษาพยาบาลของผู้ร้องในช่วงดังกล่าวที่ไม่มีการรักษาอาการบาดเจ็บตามที่มีการ
กล่าวอ้าง จึงไม่พบว่ามีอาการกระทำของผู้ถูกร้องตามที่ถูกร้องเรียน

๔) ประเด็นที่ผู้ร้องร้องเรียนว่า ผู้ถูกร้องตัดสัญญาณทางไกลผ่านจอภาพ
ขณะที่มีการเยี่ยมญาติ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามระเบียบ
กรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเยี่ยม การติดต่อของบุคคลภายนอกกับผู้ต้องขัง และการเข้าดูกิจการหรือติดต่อ
การทำงานกับเรือนจำ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๙ (๕) บุคคลภายนอกที่ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขัง
จะต้อง ยินยอมให้เจ้าพนักงานเรือนจำฟังการสนทนา บันทึกภาพหรือเสียงและตัดการสื่อสาร หากเห็นว่า
ข้อความที่สนทนาไม่เหมาะสม ดังนั้น เจ้าหน้าที่เรือนจำสามารถตัดสัญญาณการเยี่ยมญาติทางไกล

ผ่านจอภาพของผู้ต้องขังได้ ซึ่งเป็นไปตามระเบียบของกรมราชทัณฑ์ เพื่อป้องกันการสนทนาในเรื่องที่ไม่เหมาะสมและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของเรือนจำ

๕) ประเด็นที่ผู้ร้องอ้างว่า เมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๖๕ ผู้ถูกร้องสั่งให้ผู้ร้องนอนคว่ำ เอาผ้ามัดมือ และสั่งให้กลิ้งตัวเป็นเวลานานกว่าครึ่งชั่วโมง จนเป็นเหตุให้กระดูกสันหลังคดและเสื่อมนั้น จากการตรวจสอบ ไม่ปรากฏว่ามีการกระทำใดในช่วงเวลาดังกล่าวที่เป็นเหตุให้ผู้ร้องได้รับอันตรายแก่กาย ประกอบกับจากผลการตรวจสอบใบรับรองแพทย์ของโรงพยาบาลระยอง คลินิกศัลยกรรมกระดูก ตั้งแต่วันที่ ๒๘ มกราคม - ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๖ แพทย์วินิจฉัยว่าผู้ร้องป่วยเป็นโรคกระดูกสันหลังเสื่อมแบบอื่น (other spondylosis) เมื่อสืบค้นข้อมูลของโรคดังกล่าวจากเว็บไซต์ของโรงพยาบาลเพชรเวช กรุงเทพมหานคร พบว่า มีสาเหตุจากแรงกดบนหมอนรองกระดูกและข้อต่อออกมา จนไปเบียดหรือกดทับเส้นประสาทและไขสันหลัง เกิดจากอายุที่สูงขึ้น การมีน้ำหนักตัวมาก พฤติกรรมการใช้งานกระดูกสันหลังมากเกินไป เช่น การแบก สะพายของหนัก การนั่งเป็นเวลานาน เป็นต้น มิได้เกิดจากการกระทำตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง

๖) จากการตรวจสอบประวัติการรักษาพยาบาลของผู้ร้องตั้งแต่รับตัวเข้ามาคุมขังในเรือนจำกลางระยอง พบว่า ผู้ร้องเคยเข้ารับการประเมินทางจิตจากจิตแพทย์หลายครั้ง ซึ่งจิตแพทย์ได้จ่ายยาให้ผู้ร้องเพื่อรักษาอาการทางจิตเรื่อยมา จึงมีความเห็นว่า ผู้ร้องเป็นผู้มีอาการทางจิตหรือป่วยเป็นโรคจิตเวช ซึ่งสอดคล้องกับอาการที่แพทย์เคยวินิจฉัยว่า ผู้ร้องมีโรคชาอ่อนแรงโดยไม่ทราบสาเหตุหรือชาอ่อนแรงแบบ conversion disorder ซึ่งเป็นโรคที่มีปัญหามาจากจิตใจ ส่งผลให้ร่างกายส่วนที่เกี่ยวกับการรับรู้ความรู้สึกมีความผิดปกติ

๒.๒.๓ การแสวงหาข้อเท็จจริงของพนักงานเจ้าหน้าที่

๑) พยานบุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์ (ปกปิดชื่อและสถานะ) ให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ทำร้ายร่างกายโดยใช้น้ำร้อนลวกที่ขาของผู้ร้อง มีเพียงผู้ต้องขังเท้าน้ำอุ่นใส่ขามสแตนเลสมาให้เจ้าหน้าที่ ไม่ใช่ใช้น้ำร้อน และไม่มีการใช้น้ำร้อนราดหรือวางขามสแตนเลสบนขาของผู้ร้อง เจ้าหน้าที่เพียงใช้ไม้จุ่มน้ำและหยดไปที่ขาของผู้ร้อง รวมถึงไม่มีการทำร้ายร่างกายผู้ร้องด้วยการตี สาเหตุที่ผู้ถูกร้องกระทำการดังกล่าวเนื่องจากการทดสอบว่าขาของผู้ร้องยังมีความรู้สึกหรือไม่

๒) [REDACTED] รักษาการผู้อำนวยการโรงพยาบาลบ้านค่าย ให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ สรุปได้ว่า ผู้ร้องมารักษาที่โรงพยาบาลบ้านค่ายครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๒ แจ้งว่ามีอาการปวดหลัง และเคยเป็นโรคกระดูกสันหลังทับเส้นประสาทตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ ไม่ได้แจ้งว่าเกิดจากอุบัติเหตุหรือถูกทำร้ายร่างกาย ซึ่งปกติการตรวจรักษาผู้ต้องขังจะไม่ให้ผู้คุมเรือนจำหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรือนจำเข้าฟังการตรวจร่างกายร่วมกับผู้ต้องขังด้วย ภายในห้องตรวจจะมีเพียง

แพทย์และพยาบาลเท่านั้น และแพทย์จะพยายามให้ผู้ต้องขังเล่าเหตุการณ์ทั้งหมด สำหรับอาการกระตุกสันหลังจะต้องเกิดจากการกระแทกอย่างรุนแรง เช่น ผู้ที่ประสบอุบัติเหตุรถชน ผู้สูงอายุ หรือผู้ที่มีภาวะอ้วน เป็นไปได้ยากมากที่จะเกิดจากการกลิ้งตัวไปมา และไม่เคยพบว่ามีกรทุบตีจนทำให้กระตุกสันหลังคดได้ โดยปกติการทุบตีจะทำให้เกิดอาการกระดูกร้า

ทั้งนี้ โดยปกติแล้วโรงพยาบาลบ้านค่ายจะเข้าตรวจรักษาผู้ต้องขังในเรือนจำกลางระยองสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง และแพทย์จะสอบถามอาการป่วยของผู้ต้องขังเพื่อบันทึกข้อมูล หากพบผู้ต้องขังที่มีอาการป่วยจะได้รับการรักษาอย่างทันท่วงที สำหรับประเด็นเรื่องที่มีการใช้น้ำร้อนลวกตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้างนั้น จากการตรวจสอบไม่พบว่ามีการรักษาอาการดังกล่าว

๓) สำเนาเวชระเบียนและประวัติการรักษาของผู้ร้อง จากโรงพยาบาลระยองสรุปว่า

๓.๑) เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๒ ผู้ร้องมีอาการโรคกระตุกสันหลังทับเส้นประสาท ปวดหลัง และขา ๒ ข้างอ่อนแรง

๓.๒) เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๒ ผู้ร้องแจ้งว่ามีอาการอัมพาตครึ่งล่าง เดินไม่ได้ แพทย์ตรวจแล้วผลปกติ ให้ส่งแผนกจิตเวช

๓.๓) เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๒ ผู้ร้องมาพบแพทย์ตามนัดรับประทานยาแล้วแต่ยังมีอาการขาชาทั้ง ๒ ข้าง และให้ข้อมูลกับแพทย์ว่า ผู้ถูกร้องใช้ไม้ตีที่หลังเท้าทั้ง ๒ ข้าง และโดนน้ำร้อนราดจนขาบวม

๓.๔) เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ แพทย์วินิจฉัยว่า ผู้ร้องขาอ่อนแรง ๒ ข้าง เกิดจากภาวะทางจิตใจ

๓.๕) เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๒ ถึงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๖ ผู้ร้องเข้ารับการรักษาศัลยกรรมจิตเวช โรงพยาบาลระยอง ด้วยอาการขาอ่อนแรงโดยไม่ทราบสาเหตุหรือขาอ่อนแรงแบบ conversion disorder

๓.๖) เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๕ เรือนจำกลางระยองมีหนังสือถึงโรงพยาบาลระยองเพื่อขอรับยาแทนผู้ร้อง สำหรับการรักษาอาการป่วยด้วยโรคจิตเวช ผู้ร้องได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่อง

๓.๗) เมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๖ แพทย์โรงพยาบาลบ้านค่ายเข้าตรวจรักษาผู้ต้องขังในเรือนจำกลางระยอง ได้รับแจ้งจากผู้ร้องว่า มีอาการขาที่กระตุกสันหลังข้างซ้ายต่อเนื่องมาเป็นเวลา ๑ เดือน พิจารณาส่งต่อโรงพยาบาลระยอง

๓.๘) เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๖ ผู้ร้องมารักษาอาการปวดหลังส่วนล่าง ขาร้าวลงขาซ้าย ไม่มีอาการอ่อนแรง

/๓.๙) เมื่อวันที่...

๓.๙) เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ ผู้ร้องมารักษาอาการปวดหลัง ส่วนล่าง และปวดมากขณะเปลี่ยนท่าทาง

๔) [REDACTED] แพทย์โรงพยาบาลระยอง ให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ สรุปรว่า ผู้ร้องพบแพทย์ครั้งแรกเมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๖๒ เข้ารักษาอาการขาทั้ง ๒ ข้างอ่อนแรง แพทย์ได้สั่งให้ตรวจด้วยคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า ผลการตรวจไม่พบความผิดปกติ แพทย์จึงตั้งข้อสันนิษฐานไว้ ๒ กรณี คือ กรณีที่ ๑ อาจเกิดจากการคิดไปเอง กรณีที่ ๒ มีอาการอ่อนแรงจริง ต่อมาแพทย์ได้ปรึกษาแพทย์ทางจิตเวชได้รับข้อมูลว่า สาเหตุของอาการดังกล่าวอาจเกิดจากการที่ผู้ร้องมีความเครียดวิตกกังวล ต่อมาเมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๒ ผู้ร้องมาพบแพทย์อีกครั้ง แจ้งว่ามีอาการขาทั้ง ๒ ข้าง โดยอ้างว่าถูกผู้ถูกร้องตี ใช้น้ำร้อนราดจนขาบวม มีตุ่มน้ำ และมีความกังวลเรื่องคดีความ แพทย์ที่ตรวจรักษาไม่ได้บันทึกว่ามีบาดแผลหรือร่องรอยทำร้ายร่างกาย เมื่อไม่พบการบันทึกข้อมูลดังกล่าวจึงคาดว่าไม่พบร่องรอยบาดแผล โดยแพทย์ได้ลงบันทึกว่า อาการป่วยของผู้ร้องอาจเกิดจากปัญหาด้านจิตใจที่ส่งผลต่ออาการป่วยทางกาย ทั้งนี้ ได้สั่งให้เอกซเรย์และทำกายภาพบำบัด หลังจากนั้นแพทย์ได้เปลี่ยนผลการวินิจฉัยจากโรคขาอ่อนแรงเป็นโรคทางจิตใจ และโรคความวิตกกังวล รวมทั้งได้สั่งยาฟลูออกซิทีน (Fluoxetine)* ให้ผู้ร้องรับประทาน จากนั้นเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๖๒ ผู้ร้องมาพบแพทย์อีกครั้งพบว่า ผู้ร้องมีอาการดีขึ้น สามารถเดินได้เป็นปกติ และไม่มีอาการขาทั้ง ๒ ข้าง จึงสันนิษฐานว่าผู้ร้องมีปัญหาทางจิต โดยผู้ร้องไม่ได้มาพบ [REDACTED] อีก แต่ยังคงได้รับการรักษาอาการป่วยทางจิตเวชกับแพทย์รายอื่นเรื่อยมา

๕) บิดาและมารดาของผู้ร้องให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ สรุปรว่า ก่อนที่ผู้ร้องจะถูกคุมขังที่เรือนจำกลางระยอง ผู้ร้องมีสภาพร่างกายแข็งแรง บิดาได้ไปเยี่ยมบ่อยครั้ง ส่วนมารดาจะเยี่ยมทางไกลผ่านจอภาพ ยกเว้นช่วงที่ผู้ร้องถูกตัดการเยี่ยมญาติ โดยทราบจากผู้ร้องว่า ผู้ถูกร้องทำร้ายร่างกายด้วยการตีทุกวันและใช้น้ำร้อนลวกขา แต่บิดาและมารดาไม่เคยเห็นบาดแผลของผู้ร้อง และขณะไปเยี่ยมผู้ร้องพบว่า มีผู้ต้องขังคอยประคองผู้ร้องเนื่องจากไม่สามารถเดินตามปกติได้ บิดายืนยันว่ามีการตัดสัญญาณการเยี่ยมญาติขณะที่ติดต่อกับผู้ร้องจริง แต่จำรายละเอียดไม่ได้ว่าเกิดจากสาเหตุใด

๖) [REDACTED] พยาบาลวิชาชีพชำนาญการประจำสถานพยาบาลเรือนจำกลางระยอง ให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ สรุปรว่า ผู้ร้องไม่สามารถเดินได้ตั้งแต่เข้าเรือนจำ และไม่เคยพบว่าผู้ร้องถูกทำร้ายร่างกาย แต่ทราบว่าผู้ร้องมีอาการทางจิตเวช และเคยเข้ารับการประเมินจากสถานพยาบาลเรือนจำกลางระยอง จากนั้นได้ส่งตัวผู้ร้องไปรักษาที่โรงพยาบาลระยอง ทั้งนี้ ตั้งแต่

/ผู้ร้องอยู่ ...

* เป็นยาที่มีฤทธิ์ในการรักษาโรคซึมเศร้าและอาการในกลุ่มโรควิตกกังวล สืบค้นจาก <https://www.rama.mahidol.ac.th/ramamental/vdo/07102015-1044>, เมื่อวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๗

ผู้ร้องอยู่ที่เรือนจำกลางระยองไม่เคยเข้ารับการรักษาดแผลภายนอกร่างกาย มีเพียงอาการปวดหลัง ปวดกระดูกเอียงเอียงการรักษายาบาลผู้ร้องขณะอยู่ที่เรือนจำกลางระยอง ดังนี้

๖.๑) เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ผู้ร้องย้ายมาจากเรือนจำกลางสมุทรปราการ และได้พบแพทย์สถานพยาบาลเรือนจำกลางระยอง ผู้ร้องแจ้งว่าป่วยเป็นโรคกระดูกสันหลังทับเส้นประสาท เมื่อปี ๒๕๕๙ รักษาโรคดังกล่าวที่โรงพยาบาลบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ และโรงพยาบาลรามาธิบดี กรุงเทพมหานคร แพทย์ได้ประเมินอาการเบื้องต้น โดยให้ยกขาทั้ง ๒ ข้างในท่านอน ซึ่งผู้ร้องสามารถยกขาได้ประมาณ ๓๐ องศา แพทย์ได้ใช้เข็มแทงที่บริเวณเท้าและน่อง พบว่าผู้ร้องรู้สึก แต่ไม่มีอาการเจ็บปวด จึงเห็นว่าผู้ร้องมีอาการขาที่ขาและขาอ่อนแรง และให้พบแพทย์ของเรือนจำกลางระยองเพื่อทำการรักษา

๖.๒) เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒ เรือนจำกลางระยองได้สอบถามผลการพบแพทย์จิตเวช โรงพยาบาลระยอง ได้รับแจ้งว่า ผู้ร้องปฏิเสธการรักษาอาการทางจิตเวช จิตแพทย์สั่งยาเพิ่มเติมเป็นวิตามิน และนัดติดตามอาการ

๖.๓) เมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ผู้ร้องได้ปรึกษาจิตแพทย์ โรงพยาบาลระยอง แพทย์ออกใบรับรองว่า ขาอ่อนแรงไม่ทราบสาเหตุ

๖.๔) เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ผู้ร้องรับยาจิตเวชโรงพยาบาลระยอง

๖.๕) เมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๖๔ ผู้ร้องมีอาการปวดหลังและเอว เป็นมาประมาณ ๒ สัปดาห์

๖.๖) เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๕ ผู้ร้องมีอาการปวดร้าวบริเวณหลัง และบริเวณขาด้านซ้าย ต่อเนื่องเป็นเวลา ๑ ปี ทั้งนี้ ในระหว่างผู้ร้องถูกคุมขังตั้งแต่ปี ๒๕๖๒ ถึงเดือนตุลาคม ๒๕๖๖ ได้พบแพทย์สถานพยาบาลเรือนจำกลางระยองเพื่อรักษาอาการขาที่ขา ทั้ง ๒ ข้างเป็นระยะ ๆ

๖.๗) เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ พบแพทย์ ฟังผลการตรวจด้วยคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า (Magnetic Resonance Imaging : MRI)^๒ ไม่พบความผิดปกติ จึงไม่สามารถระบุสาเหตุที่ทำให้ขาอ่อนแรงและเดินไม่ได้ ผู้ร้องแจ้งว่าอาการดีขึ้นตามลำดับเริ่มเดินได้ แต่ต้องมีคนช่วยพยุง

๗) เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๗ พนักงานเจ้าหน้าที่ได้สอบถามข้อเท็จจริงจากเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางระยองผ่านทางโทรศัพท์หมายเลข ๐๓๘ ๖๓๗ ๗๖๐ ต่อ ๑๐๐ ได้ความว่า

/ได้ความว่า ...

---

^๒ MRI คือ เทคนิคการสร้างภาพทางการแพทย์ที่ใช้ในรังสีวิทยาเพื่อการตรวจทางกายวิภาคและสรีรวิทยาของร่างกายทั้งในด้านสุขภาพและโรคต่าง ๆ โดยเครื่องตรวจที่ใช้สนามแม่เหล็กและคลื่นวิทยุความเข้มสูงในการสร้างภาพเหมือนจริงของอวัยวะภายในต่าง ๆ ของร่างกาย, สืบค้นจาก <https://www.sikarin.com/medicaltechnology/mri-magnetic-resonance-imaging>, เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรือนจำกลางระยองได้ติดตั้งกล้องวงจรปิดภายในพื้นที่เรือนจำเพื่อเป็นอุปกรณ์เสริมในการดูแลรักษาความปลอดภัยประมาณ ๒๐๐ ตัว ครอบคลุมในส่วนที่เป็นเรือนนอน ประตูทางเข้าและทางออก โรงอาหาร สถานพยาบาล และพื้นที่อื่น ๆ ยกเว้นบริเวณสำหรับทำกิจส่วนตัว เช่น ห้องน้ำ เป็นต้น

๓. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรณีตามคำร้องมีประเด็นที่ต้องพิจารณา ๓ ประเด็น คือ

ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ถูกร้องได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนกรณีทำร้ายร่างกายผู้ร้อง หรือไม่

ประเด็นที่สอง ผู้ถูกร้องได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนกรณีตัดสัญญาณการเยี่ยมญาติทางไกลผ่านจอภาพขณะผู้ร้องเยี่ยมญาติ เมื่อปี ๒๕๖๓ หรือไม่

ประเด็นที่สาม การลงโทษผู้ร้องโดยตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมหลายครั้ง เป็นการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือไม่

โดยมีข้อพิจารณา ดังนี้

๓.๑ สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย เป็นสิทธิและเสรีภาพที่ได้รับการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๘^๓ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง^๔ ข้อ ๗ กำหนดว่า การทรมาน หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำมิได้ นอกจากนี้ใน ข้อ ๑๐ วรรค ๑ และวรรค ๓ ^๕ ของกติกาดังกล่าว และข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำแห่งองค์การสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง (United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners) หรือ ข้อกำหนดเนลสัน

/แมนเดลลา ...

---

^๓ มาตรา ๒๘ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

ฯลฯ

ฯลฯ

การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำมิได้

^๔ ข้อ ๗ บุคคลจะถูกทรมาน หรือได้รับการประทุษร้าย หรือการลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือต่ำช้ามิได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บุคคลจะถูกใช้ในการทดลองทางการแพทย์ หรือทางวิทยาศาสตร์โดยปราศจากความยินยอมอย่างเสรีของบุคคลนั้นมิได้

^๕ ข้อ ๑๐

๑. บุคคลทั้งปวงที่ถูกกีดรอนเสรีภาพต้องได้รับการปฏิบัติด้วยความมีมนุษยธรรม และความเคารพในศักดิ์ศรีแต่กำเนิดแห่งความเป็นมนุษย์

ฯลฯ

ฯลฯ

๓. ระบบราชทัณฑ์ต้องประกอบด้วย การปฏิบัติต่อนักโทษ โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะให้นักโทษกลับตัวและฟื้นฟูทางสังคม

แมนเดลลา (The Nelson Mandela Rules)^๖ ข้อกำหนด ๓ ข้อกำหนด ๓๙ ข้อกำหนด ๔๓ และข้อกำหนด ๕๘ ได้วางหลักไว้ว่า ระบบราชทัณฑ์ต้องประกอบด้วยการปฏิบัติต่อนักโทษ โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะให้นักโทษกลับตัวและฟื้นฟูทางสังคม เคารพศักดิ์ศรีแต่กำเนิดแห่งการเป็นมนุษย์ จะต้องไม่มุ่งให้เกิดความทุกข์ทรมานเพิ่มเติมสำหรับผู้ต้องขัง เว้นแต่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ นอกจากนี้ การลงโทษทางวินัยต้องคำนึงถึงอาการเจ็บป่วยทางจิตใจของผู้ต้องขังที่กระทำความผิด และการลงโทษทางวินัยนั้น หากเป็นการห้ามติดต่อกับครอบครัวหรือสื่อสารกับครอบครัว จะต้องกระทำเท่าที่จำเป็นและมีระยะเวลาที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยของเรือนจำเท่านั้น

/๓.๒ ประเด็นที่หนึ่ง ...

^๖ ข้อกำหนด ๓ การคุมขังและมาตรการอื่นใดที่ส่งผลให้ตัดขาดผู้ต้องขังจากโลกภายนอก ก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานแก่คนเหล่านั้นอยู่แล้ว ทั้งนี้เพราะเป็นการเอาไปเสียซึ่งสิทธิในการกำหนดชะตากรรมของตนเอง โดยปราศเสรีภาพของเขาไปเสีย ด้วยเหตุดังกล่าว ระบบราชทัณฑ์จึงต้องไม่มุ่งให้เกิดความทุกข์ทรมานเพิ่มเติมสำหรับผู้ตกอยู่ในสภาพนั้นเพิ่มขึ้นอีก เว้นแต่โดยมีเหตุที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ที่ทำให้ต้องแยกขังหรือเป็นมาตรการเพื่อรักษาระเบียบวินัย ซึ่งอาจก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานได้เป็นปกติวิสัยในสถานการณ์เช่นนั้น

ข้อกำหนด ๓๙

๑. ผู้ต้องขังจะต้องไม่ถูกลงโทษทางวินัย เว้นแต่จะได้เป็นไปตามข้อกำหนดและเงื่อนไข ของกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับที่ อ้างถึงในข้อกำหนด ๓๗ และหลักการว่าด้วยความเป็นธรรมและ กระบวนการอันชอบด้วยกฎหมาย จะต้องไม่มีลงโทษทางวินัยต่อผู้ต้องขังซ้ำสองสำหรับความผิดเดียวกัน

๒. ผู้บริหารเรือนจำต้องประกันความได้สัดส่วนระหว่างมาตรการลงโทษทางวินัยกับความผิดที่เกิดขึ้น และจะต้องบันทึกข้อมูลการลงโทษทางวินัยที่นำมาใช้ทั้งหมดอย่างถูกต้อง

๓. ก่อนการลงโทษทางวินัยผู้บริหารเรือนจำจะต้องพิจารณาว่าผู้ต้องขังมีอาการเจ็บป่วยทางจิตใจหรือด้วยพัฒนาการทางสติปัญญาอันอาจเป็นเหตุกระตุ้นให้ผู้ต้องขังประพฤติตนในลักษณะที่เป็นความผิด หรือกระทำการอันเป็นเหตุให้ผู้ต้องถูกลงโทษทางวินัยหรือไม่ ผู้บริหารเรือนจำจะต้องไม่ลงโทษทางวินัยผู้ต้องขังที่พบว่าการประพฤติที่เป็นเหตุในการพิจารณาโทษเป็นผลโดยตรงมาจากอาการเจ็บป่วยทางจิตใจหรือด้วยพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้ต้องขัง

ข้อกำหนด ๔๓ วรรค ๓ การลงโทษทางวินัยหรือมาตรการจำกัดเสรีภาพใด ๆ ต้องไม่รวมถึงการห้ามติดต่อกับครอบครัว การจำกัดช่องทางในการติดต่อกับครอบครัวอาจกระทำได้เฉพาะในช่วงเวลาที่จำกัด และเฉพาะเท่าที่จำเป็นเพื่อการดูแลให้เกิดความสงบเรียบร้อยเท่านั้น

ข้อกำหนด ๕๘

๑. ผู้ต้องขังต้องได้รับอนุญาตให้สื่อสารกับครอบครัวและเพื่อนของตนตามระยะเวลาที่เหมาะสม ทั้งนี้โดยมีการกำกับดูแลเท่าที่จำเป็น

(ก) โดยการเขียนจดหมายและหากเป็นไปได้ โดยการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ ดิจิทัล และช่องทางอื่นใด และ

(ข) โดยการเยี่ยม

๓.๒ ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ถูกร้องได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีทำร้ายร่างกายผู้ร้อง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า เมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องทำร้ายร่างกายโดยการตีที่ขาของผู้ร้องหลายครั้ง วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องตีที่ขาทั้ง ๒ ข้างของผู้ร้อง ประมาณ ๓๐ ครั้ง และผู้ถูกร้องใช้น้ำร้อนลวกที่ขาทั้ง ๒ ข้างของผู้ร้องจนเป็นแผลพุพองและข้อเท้าแตก ภายหลังเหตุการณ์ดังกล่าวผู้ร้องได้แจ้งแพทย์โรงพยาบาลระยองว่าผู้ถูกร้องทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้ผู้ถูกร้องทำร้ายร่างกายผู้ร้องอีกครั้ง จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงรับฟังเป็นที่ยึดว่าวันเกิดเหตุมีพยานบุคคล (ปกปิดชื่อ) ซึ่งเป็นผู้ต้องขังในเรือนจำที่อยู่ในเหตุการณ์ ยืนยันว่า ตนเองเป็นผู้เทน้ำอุ่นใส่ถ้วยสแตนเลส และผู้ถูกร้องไม่ได้ใช้น้ำร้อนลวกที่ขาของผู้ร้องตามที่กล่าวอ้าง ใช้เพียงไม้จุ่มน้ำและหยดไปที่ขาของผู้ร้องเพื่อทดสอบว่าขาของผู้ร้องยังมีความรู้สึกหรือไม่ โดย [REDACTED] ซึ่งทำการรักษาผู้ร้องให้ข้อมูลว่า แพทย์ที่ตรวจรักษาไม่ได้บันทึกว่าผู้ร้องมีบาดแผลหรือร่องรอยถูกทำร้ายร่างกาย ประกอบกับคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงได้สอบสวนและแจ้งผลการพิจารณากรณีดังกล่าวแล้ว ซึ่งได้ข้อเท็จจริงที่สอดคล้องกันว่าผู้ร้องไม่ได้ถูกทำร้ายร่างกาย นอกจากนี้เมื่อพิจารณาประวัติการรักษาพยาบาลของผู้ร้องจากสถานพยาบาลเรือนจำกลางระยอง โรงพยาบาลบ้านค่าย และโรงพยาบาลระยอง ประกอบกันแล้ว ก็ไม่พบข้อมูลว่า ผู้ร้องมีบาดแผลพุพองและแผลฉกรรจ์ตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้างมาในคำร้อง

กรณีที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า ผู้ถูกร้องสั่งให้ผู้ร้องกลืนตัวเป็นเวลาานกว่าครึ่งชั่วโมงโดยไม่มีการหยุดพักทั้งที่ไม่ได้กระทำความผิด จนเป็นเหตุให้กระดูกสันหลังคดและเสื่อม จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงรับฟังเป็นที่ยึดว่า ผู้ร้องได้รับการรักษาโรคกระดูกสันหลังเสื่อมแบบอื่น (other spondylosis) ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๖ โดยผู้ถูกร้องอ้างข้อมูลทางการแพทย์สนับสนุนว่า อาการดังกล่าวเกิดจากแรงกดบนหมอนรองกระดูกและข้อต่องอกออกมาจนไปเบียดกดทับเส้นประสาท ซึ่งเกิดจากการใช้งานกระดูกสันหลังมากเกินไป เช่น การแบก สะพายของหนัก การนั่งเป็นเวลานาน และอายุที่มากขึ้น ประกอบกับ [REDACTED] รักษาการผู้อำนวยการโรงพยาบาลบ้านค่าย ให้ข้อมูลว่า ผู้ร้องมีอาการปวดหลังมาเป็นระยะเวลานาน และเคยเป็นโรคกระดูกทับเส้นประสาทตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ สำหรับอาการกระดูกสันหลังคดต้องเกิดจากการกระแทกอย่างรุนแรง เป็นไปได้ยากมากที่จะเกิดจากการกลืนตัวไปมา และไม่เคยพบว่ามีอาการทุบตีจนทำให้กระดูกสันหลังคด โดยปกติการทุบตีจะทำให้มีอาการกระดูกร้า

ดังนั้น ในชั้นนี้ จึงไม่อาจรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีทำร้ายร่างกายผู้ร้อง

อย่างไรก็ตาม ตามที่พยานบุคคลให้ข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกร้องใช้ไม้จุ่มน้ำอุ่นและหยดใส่ขาของผู้ร้องเพื่อทดสอบว่าขาของผู้ร้องไม่มีความรู้สึกจริงหรือไม่นั้น เห็นว่า การพิสูจน์อาการป่วยของผู้ร้องไม่ใช่หน้าที่ของผู้ถูกร้องหรือผู้ต้องขังด้วยกัน แต่ควรเป็นหน้าที่ของพยาบาลหรือแพทย์

/ของสถาน...

ของสถานพยาบาลของเรือนจำกลางระยอง การกระทำของผู้ถูกร้องย่อมก่อให้เกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัย และเกรงกลัวแก่ผู้ร้อง และสุมเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน เห็นควรเสนอแนะมาตรการ หรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนไปยังกรมราชทัณฑ์และเรือนจำกลางระยอง เพื่อดำเนินการต่อไป

๓.๓ ประเด็นที่สอง ผู้ถูกร้องได้กระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิด สิทธิมนุษยชน กรณีตัดสัญญาการเยี่ยมญาติทางไกลผ่านจอภาพขณะผู้ร้องเยี่ยมญาติ เมื่อปี ๒๕๖๓ หรือไม่

จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงรับฟังเป็นที่ยุติว่า เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ บิดาและมารดาผู้ร้องได้เข้าเยี่ยมผู้ร้องทางไกลผ่านจอภาพ ณ เรือนจำกลางระยอง ขณะเยี่ยมได้ถูกตัด สัญญาการเยี่ยมญาติ และจากการตรวจสอบของคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงเรือนจำกลาง ระยองยืนยันว่ามีการตัดสัญญาจริง โดยอ้างว่าดำเนินการไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการ เยี่ยม การติดต่อของบุคคลภายนอกกับผู้ต้องขัง และการเข้าดูกิจการหรือติดต่อการทำงานกับเรือนจำ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๙ (๕)^๗

พิจารณาแล้วเห็นว่า แม้เจ้าพนักงานเรือนจำจะสามารถฟังการสนทนา บันทึกภาพ หรือเสียง และตัดการสื่อสารหากเห็นว่าข้อความที่สนทนายระหว่างการเยี่ยมญาติเป็นไปโดยไม่เหมาะสม ตามระเบียบข้างต้น ซึ่งข้อความสนทนาที่อ้างว่าไม่เหมาะสมนั้นควรจะต้องมีลักษณะที่ขัดต่อความสงบ เรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของเรือนจำ แต่ข้อความที่ ผู้ร้องสนทนากับบิดาและมารดาที่น่าเชื่อถือว่านำไปสู่การถูกตัดสัญญา คือ การบอกเล่าว่าผู้ถูกร้องทำร้าย ร่างกายผู้ร้อง ซึ่งมีได้มีลักษณะของความไม่เหมาะสมดังกล่าว การกระทำของผู้ถูกร้องจึงไม่เป็นไปตาม ระเบียบกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเยี่ยม การติดต่อบุคคลภายนอกกับผู้ต้องขัง และการเข้าดูกิจการหรือ ติดต่อการทำงานกับเรือนจำ พ.ศ. ๒๕๖๑ และไม่สอดคล้องกับข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำแห่งองค์การ สหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ข้อกำหนด ๕๘ ที่กำหนดให้ ผู้ต้องขังต้องได้รับอนุญาตให้สื่อสาร กับครอบครัว โดยมีการกำกับดูแลเท่าที่จำเป็นเท่านั้น การกระทำของผู้ถูกร้องจึงเป็นการจำกัดสิทธิ ของผู้ร้องเกินสมควรแก่เหตุ และเป็นการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ร้อง เห็นควร เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อ กรมราชทัณฑ์และเรือนจำกลางระยองเพื่อดำเนินการต่อไป

/๓.๔ ประเด็นที่สาม ...

^๗ ข้อ ๙ บุคคลภายนอกที่ได้รับอนุญาตให้เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขังจะต้องปฏิบัติตามดังนี้

๑.๒๓

๑.๒๓

(๕) ยินยอมให้เจ้าพนักงานเรือนจำฟังการสนทนา บันทึกภาพหรือเสียงและตัดการสื่อสารหากเห็นว่า ข้อความที่สนทนาเป็นไปโดยไม่เหมาะสมในกรณีเรือนจำจัดให้เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขังโดยการพูดคุยผ่านเครื่องมือสื่อสาร

๓.๔ ประเด็นที่สาม การลงโทษผู้ร้องโดยตัดการเยี่ยมหลายครั้ง เป็นการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือไม่

๓.๔.๑ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๘ และมาตรา ๖๙ วางหลักไว้ว่า ผู้ต้องขังผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานเรือนจำ ข้อบังคับเรือนจำ หรือระเบียบกรมราชทัณฑ์ ให้ถือว่าผู้ต้องขังผู้นั้นกระทำผิดวินัย จะถูกลงโทษสถานหนึ่งสถานใด ดังต่อไปนี้ (๑) ภาคทัณฑ์ (๒) งดการเลื่อนชั้นโดยมีกำหนดเวลา (๓) ลดชั้น (๔) ตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อไม่เกินสามเดือน (๕) ลดหรืองดประโยชน์และรางวัลทั้งหมดหรือแต่บางส่วนหรือบางอย่าง (๖) ขังเดี่ยวไม่เกินหนึ่งเดือน และ (๗) ตัดจำนวนวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยกฎกระทรวงการดำเนินการทางวินัยผู้ต้องขัง พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๖ ข้อ ๑๒ ข้อ ๑๖ และข้อ ๒๐ กำหนดให้ผู้บัญชาการเรือนจำมีอำนาจลงโทษทางวินัยผู้ต้องขังซึ่งกระทำผิดวินัยตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยให้ผู้บัญชาการเรือนจำตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อกับบุคคลภายนอกแก่ผู้ต้องขังซึ่งกระทำผิดดังต่อไปนี้ (๑) ประพฤติผิดระเบียบหรือข้อบังคับอันมีไว้สำหรับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อกับบุคคลภายนอก (๒) นำสิ่งของซึ่งมิใช่ของตนเข้าหรือออกจากเรือนจำโดยไม่ได้รับอนุญาต (๓) กระทำผิดเกี่ยวกับสิ่งของต้องห้าม และ (๔) พยายามหลบหนีหรือหลบหนีไปแล้วแต่ได้ตัวกลับคืนมา ทั้งนี้ นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกแล้ว ให้ผู้บัญชาการเรือนจำตัดจำนวนวันที่ได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกในกรณีที่กระทำผิดฐานไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายของเจ้าพนักงานเรือนจำ มีกำหนดตั้งแต่สามสิบวัน แต่ไม่เกินหกสิบวัน แต่หากผู้ต้องขังกระทำผิดวินัยและไม่อยู่ในสถานะที่จะลงโทษตามที่กฎหมายกำหนดได้ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำลงโทษทางวินัยสถานอื่นตามความเหมาะสม

๓.๔.๒ จากการตรวจสอบ เรือนจำกลางระยองได้มีคำสั่งที่ ๒๔๔๓/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๖ ลงโทษผู้ร้องฐานกระทำผิดวินัย กรณีผู้ร้องฝากเรือนจำเรียนกับเจ้าพนักงานเรือนจำเพื่อนำส่งไปยังผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยเรือนจำกลางระยองได้ตรวจสอบเอกสารจากสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่มีถึงเรือนจำกลางระยองเพื่อขอพบผู้ร้องว่า สำเนาหนังสือเรียนของผู้ร้องไม่มีการลงชื่อเจ้าพนักงานเรือนจำผู้ตรวจสอบ และไม่ได้ส่งออกตามกฎกระทรวงการร้องทุกข์ การยื่นเรื่องราวใด ๆ หรือการทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาของผู้ต้องขัง พ.ศ. ๒๕๖๓^๔ เรือนจำกลาง

/ระยอง ...

^๔ ข้อ ๒ ผู้ต้องขังมีสิทธิยื่นคำร้องทุกข์หรือเรื่องราวใด ๆ ต่อเจ้าพนักงานเรือนจำ ผู้บัญชาการเรือนจำ อธิบดีรัฐมนตรี หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง หรือทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาต่อพระมหากษัตริย์

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้ยื่นต่อเจ้าพนักงานเรือนจำหรือสถานที่ที่เรือนจำจัดไว้ เพื่อดำเนินการจัดส่งไปยังบุคคลหรือหน่วยงานที่ผู้ต้องขังประสงค์ก็ได้

ข้อ ๕ เมื่อเจ้าพนักงานเรือนจำได้รับคำร้องทุกข์หรือเรื่องราวใด ๆ หรือฎีกา ที่ทูลเกล้าฯ ถวายแล้ว ให้เจ้าพนักงานเรือนจำซึ่งได้รับมอบหมายตรวจดูข้อความและตรวจสอบข้อเท็จจริง แล้วทำความเห็นเสนอผู้บัญชาการเรือนจำ

ระยองพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ร้องมีความผิดฐานฝ่าฝืนระเบียบและข้อบังคับของเรือนจำ จึงลงโทษตัดการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อกันกำหนด ๓ เดือน เว้นแต่กรณีติดต่อทนายความ

๓.๔.๓ ในกรณีลักษณะเดียวกันนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเคยมีรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ที่ ๑๔๓/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๕ เรื่อง สิทธิในการร้องทุกข์ อันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิในข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล กรณีกล่าวอ้างว่า เรือนจำตรวจสอบจดหมายร้องทุกข์ของผู้ต้องขัง โดยมีข้อเสนอแนะต่อกรมราชทัณฑ์ให้พิจารณาทบทวนและแก้ไขกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการร้องทุกข์ของผู้ต้องขัง หากเป็นกรณีการสื่อสารระหว่างผู้ต้องขังกับหน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะหน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐดังเช่นองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ ให้ผู้ต้องขังสามารถปิดผนึก “ลับ” จดหมายหรือคำร้องทุกข์ได้ และเจ้าพนักงานเรือนจำจะต้องดเว้นการตรวจสอบเนื้อหาของเอกสารดังกล่าว และต่อมากกรมราชทัณฑ์ได้มีหนังสือ ที่ ยธ ๐๗๐๒.๑/๗๑๒๒ ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๖๖ แจ้งว่า ประเด็นเดียวกันนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่ากฎกระทรวงฯ ข้อ ๕ ไม่มีปัญหากับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๑ (๒)^{๑๐} แต่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๙^{๑๑} จึงได้เสนอเรื่องพร้อมความเห็นยื่นฟ้องรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมต่อศาลปกครอง ขณะจัดทำรายงานผลการตรวจสอบฉบับนี้ คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครอง

๓.๔.๔ ตั้งแต่วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ถึง ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๖ ผู้ร้องถูกลงโทษตัดการเยี่ยมรวม ๖ ครั้ง ครั้งละ ๓ เดือน เมื่อพิจารณาระยะเวลาถูกคุมขังของผู้ร้องจนถึงปัจจุบัน (ประมาณ ๔ ปี ๑๐ เดือน) จะพบว่าผู้ร้องถูกตัดการเยี่ยมรวม ๑ ปี ๖ เดือน แม้เรือนจำกลางระยองจะให้เหตุผลว่าเนื่องจากไม่สามารถลงโทษผู้ร้องด้วยโทษอื่นได้ตามระเบียบ และได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ และกฎกระทรวงการดำเนินการทางวินัยผู้ต้องขัง พ.ศ. ๒๕๖๓ /ก็ตาม...

พร้อมกับแนวทางการแก้ไขหรือการให้ความช่วยเหลือ เว้นแต่เป็นการทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา ให้ส่งหนังสือไปยังอธิบดีเพื่อดำเนินการต่อไป

^{๑๐} มาตรา ๔๑ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

(๑) ได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๒) เสนอเรื่องราวร้องทุกข์ต่อหน่วยงานของรัฐและได้รับการแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว

^{๑๑} มาตรา ๒๙ เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้เจ้าพนักงานเรือนจำมีอำนาจตรวจสอบจดหมาย เอกสาร พัสตุภัณฑ์ หรือสิ่งสื่อสารอื่น หรือสกัดกั้นการติดต่อสื่อสารทางโทรคมนาคมหรือโดยทางใด ๆ ซึ่งมีถึงหรือจากผู้ต้องขัง ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

ความสงบเรียบร้อยตามวรรคหนึ่งให้หมายความเฉพาะการป้องกันเหตุร้าย และรักษาความสงบเรียบร้อยของเรือนจำ

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับบรรดาคำร้องทุกข์ หรือเรื่องราวใด ๆ ที่ได้ยื่นตามมาตรา ๔๖ และมาตรา ๔๗ และเอกสารโต้ตอบระหว่างผู้ต้องขังกับทนายความของผู้นั้น

ก็ตาม แต่การลงโทษมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ร้องไม่ให้กระทำความผิดกฎระเบียบ และมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะให้ผู้ร้องกลับตัวและฟื้นฟูทางสังคม อีกทั้งเรือนจำกลางระยองทราบว่า ผู้ร้องได้รับการรักษาอาการป่วยทางจิตจากโรงพยาบาลระยอง และรับประทานยารักษาเรื่อยมา

๓.๔.๕ พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อพิจารณาถึงความหนักเบาแห่งการกระทำของผู้ร้อง ซึ่งเป็นเหตุให้ถูกลงโทษตัดการเยี่ยม จากกรณีที่ผู้ร้องส่งจดหมายร้องเรียนไปยังผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยไม่ผ่านเจ้าพนักงานเรือนจำ ถือได้ว่าเป็นการลงโทษเกินสัดส่วนแห่งการกระทำของผู้ร้อง ประกอบกับ เมื่อพิจารณาถึงการที่ผู้ร้องมีอาการเจ็บป่วยทางจิตใจ เรือนจำกลางระยองควรพิจารณาใช้วิธีการลงโทษ อื่นที่เหมาะสม การลงโทษด้วยวิธีการตัดการเยี่ยมถึงครั้งละ ๓ เดือน รวมทั้งหมด ๖ ครั้ง ในช่วง ระยะเวลา ๔ ปี ๑๐ เดือน นับแต่ผู้ร้องถูกคุมขัง ซึ่งทำให้ญาติไม่สามารถเข้าเยี่ยมเยียนด้วยตนเอง ที่เรือนจำหรือทางออนไลน์ รวมถึงการส่งจดหมาย กรณีจึงไม่สอดคล้องกับข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำ แห่งองค์การสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ข้อกำหนด ๓๙ วรรค ๒ และวรรค ๓ ที่กำหนดให้ การลงโทษควรพิจารณาถึงความได้สัดส่วน และอาการป่วยทางจิตของผู้ต้องขัง และข้อกำหนด ๔๓ วรรค ๓ ที่กำหนดให้การลงโทษทางวินัยหรือมาตรการจำกัดเสรีภาพใด ๆ ต้องไม่รวมถึงการห้ามติดต่อกับครอบครัว การจำกัดช่องทางในการติดต่อกับครอบครัวอาจกระทำได้เฉพาะในช่วงเวลาที่จำกัด และเฉพาะเท่าที่จำเป็นเพื่อการดูแลให้เกิดความสงบเรียบร้อย ในชั้นนี้จึงเห็นว่า เรือนจำกลางระยอง มีการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีการลงโทษผู้ร้องด้วยการตัดการเยี่ยมหลายครั้ง เห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน ต่อกรมราชทัณฑ์และเรือนจำกลางระยองเพื่อดำเนินการต่อไป

๓.๕ นอกจากนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีความเห็นเพิ่มเติมในประเด็น การร้องทุกข์ของผู้ต้องขังต่อหน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้ อำนาจของรัฐดังเช่นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน ตามความเห็นข้างต้นนั้น ตามข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำแห่งองค์การสหประชาชาติในการปฏิบัติ ต่อผู้ต้องขัง^{๑๒} ข้อกำหนด ๕๖ และข้อกำหนด ๕๗ วรรค ๒ ได้กำหนดหลักประกันให้ผู้ต้องขังสามารถ

/ร้องทุกข์ได้ ...

---

^{๑๒} ข้อกำหนด ๕๖

๑. ต้องขังทุกคนต้องมีโอกาสทุกวันในการยื่นคำร้องขอหรือร้องทุกข์ต่อผู้บัญชาการเรือนจำ หรือ เจ้าพนักงานเรือนจำที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่แทน

๒. ผู้ต้องขังทุกคนต้องมีโอกาสยื่นคำร้องขอหรือร้องทุกข์ต่อผู้ตรวจการเรือนจำ ระหว่างการตรวจเรือนจำ โดยผู้ต้องขังต้องมีโอกาสในการพูดคุยกับผู้ตรวจการหรือเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจการอื่นอย่างเป็นอิสระ และเป็นความลับโดยสมบูรณ์ โดยผู้บัญชาการเรือนจำหรือเจ้าหน้าที่คนอื่นของเรือนจำไม่อยู่รู้เห็นด้วย

๓. ผู้ต้องขังทุกคนต้องได้รับอนุญาตให้ยื่นคำร้องขอหรือร้องทุกข์เกี่ยวกับการปฏิบัติต่อตน โดยไม่มีการ ตัดข้อความที่เป็นสาระใดๆ ออกไป โดยสามารถยื่นต่อผู้บริหารงานราชทัณฑ์ส่วนกลางและต่อศาลหรือหน่วยงานอื่นใดที่มี อำนาจหน้าที่ รวมทั้งผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาทบทวนหรือแก้ไขเยียวยาการปฏิบัตินั้น

ร้องทุกข์ได้อย่างปลอดภัยและสามารถกระทำอย่างเป็นความลับได้หากผู้ต้องขังต้องการ ซึ่งกรมราชทัณฑ์ควรพิจารณานำวิธีการจัดให้มีผู้จดหมายสำหรับผู้ต้องขังที่มีความประสงค์ร้องเรียน โดยสามารถปิดผนึกจดหมาย และห้ามมิให้เจ้าพนักงานเรือนจำเปิดผนึกเพื่อตรวจสอบเนื้อหาของ เอกสารดังกล่าว และนำส่งจดหมายไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๔. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในคราวประชุม ด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๖/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ จึงมีมติว่า

๔.๑ ประเด็นที่หนึ่ง กรณีผู้ถูกร้องทำร้ายร่างกายผู้ร้อง ในชั้นนี้ ยังไม่อาจรับฟังได้ว่า มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน แต่พฤติกรรมของผู้ถูกร้องในการ ทดสอบอาการป่วยของผู้ร้อง เป็นการกระทำที่เสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๔.๒ ประเด็นที่สอง กรณีผู้ถูกร้องตัดสัญญาณการเยี่ยมญาติทางไกลผ่านจอภาพ ขณะผู้ร้องเยี่ยมญาติ เมื่อปี ๒๕๖๓ เป็นการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๔.๓ ประเด็นที่สาม กรณีเรือนจำกลางระยองลงโทษผู้ร้องโดยตัดการเยี่ยมหลายครั้ง เป็นการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๔.๔ ให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิด สิทธิมนุษยชน และมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนไปยังกรมราชทัณฑ์ และเรือนจำกลางระยอง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๑) และ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๑) และ (๓) ประกอบมาตรา ๓๖ และมาตรา ๔๒ เพื่อดำเนินการ ดังนี้

๔.๔.๑ มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิด สิทธิมนุษยชน

๑) ให้กรมราชทัณฑ์พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์การลงโทษทางวินัย ผู้ต้องขังที่กระทำความผิด โดยคำนึงถึงสัดส่วนการลงโทษและอาการป่วยทางจิตใจของผู้ต้องขังให้

/สอดคล้องกับ ...

---

๔. สิทธิตามวรรค ๑ ถึง ๓ ของข้อกำหนดนี้ ให้ครอบคลุมถึงที่ปรึกษากฎหมายของผู้ต้องขัง ในกรณีที่ ผู้ต้องขังหรือที่ปรึกษากฎหมายของตนไม่สามารถใช้สิทธิเหล่านี้ได้ ให้ครอบครัวหรือบุคคลอื่นใดที่มีข้อมูลเกี่ยวกับกรณีนั้นเป็น ผู้ใช้สิทธิดังกล่าวได้

ข้อกำหนด ๕๗

ฯลฯ

ฯลฯ

๒. ต้องมีหลักประกันเพื่อคุ้มครองให้ผู้ต้องขังสามารถยื่นคำร้องขอหรือร้องทุกข์ได้อย่างปลอดภัย และกรณี ที่ผู้ร้องต้องการ ให้กระทำอย่างเป็นความลับ ผู้ต้องขังหรือบุคคลอื่นตามที่กล่าวถึงในวรรค ๔ ของข้อกำหนด ๕๖ ต้องไม่ตกอยู่ใน ความเสี่ยงที่จะถูกตอบโต้ ช่มชู้ หรือได้รับผลกระทบด้านลบใด ๆ อันเนื่องมาจากการยื่นคำร้องขอหรือร้องทุกข์นั้น

สอดคล้องกับข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำแห่งองค์การสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง พร้อมทั้ง
กำชับให้เรือนจำทั่วประเทศปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวด้วย

๒) ให้เรือนจำกลางระยองพิจารณาเยียวยาการที่ผู้ร้องถูกตัดสัญญาอนุญาต
เยี่ยมญาติทางไกลผ่านจอภาพเมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ เช่น คืนวันเยี่ยมญาติ เป็นต้น

ทั้งนี้ ให้ดำเนินการภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

๔.๔.๒ มาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๑) ให้กรมราชทัณฑ์กำหนดให้การตรวจโรคและการทดสอบอาการป่วย
ของผู้ต้องขัง ต้องใช้แพทย์หรือพยาบาลผู้มีความรู้ด้านการแพทย์ในการตรวจและวินิจฉัยเท่านั้น และ
แจ้งไปยังเรือนจำทั่วประเทศให้ปฏิบัติตาม นอกจากนี้ กรณีที่ผู้ต้องขังมีอาการทางจิตเวช ควรพิจารณา
ให้ได้รับการรักษาในสถานพยาบาลเฉพาะทางอย่างต่อเนื่อง

๒) ให้กรมราชทัณฑ์จัดให้มีช่องทางการร้องเรียนสำหรับผู้ต้องขังที่ประสงค์
ร้องเรียนไปยังหน่วยงานของรัฐโดยเฉพาะองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ในลักษณะการปิดผนึก
และห้ามพนักงานเรือนจำเปิดอ่านเอกสารดังกล่าว

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์

นางปรีดา คงแป้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี

นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์

นางสาวปติกาญจน์ สิทธิเดช

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้

นางสาวสุภัทรา นาคะผิว

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

